

वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था
सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

प्रस्तावना: नेपालमा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने कम्पनी स्थापना गर्न बोर्डबाट पूर्व स्वीकृति, अनुमतिपत्र तथा सञ्चालन स्वीकृति प्रदान गर्ने प्रकृयालाई व्यवस्थित, पारदर्शी एवं विश्वसनीय बनाउन आवश्यक भएकाले नेपाल धितोपत्र बोर्डले वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ६३ को खण्ड (ख) को व्यवस्था बमोजिम यो “वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका” बनाई लागू गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस व्यवस्थाको नाम “वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८” रहेको छ ।
(२) यो निर्देशिका बोर्डले तोकेको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा:-**
 - (क) “वस्तु विनिमय बजार” भन्नाले ऐनको दफा ५ बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त संगठित संस्था सम्भन्नु पर्छ ।
 - (ख) “ऐन” भन्नाले वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ सम्भन्नु पर्छ ।
 - (ग) “नियमावली” भन्नाले वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ सम्भन्नु पर्छ ।
 - (घ) “बोर्ड” भन्नाले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल धितोपत्र बोर्ड सम्भन्नु पर्छ ।
 - (ङ) “बोर्ड व्यवस्थापन” भन्नाले बोर्डको दैनिक प्रशासकीय कार्य सञ्चालन गर्ने अध्यक्ष सहितको कार्यालय सम्भन्नु पर्छ ।
 - (च) “संस्था” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम संस्थापना भएको कम्पनी वा संगठित संस्था सम्भन्नु पर्छ ।

- (छ) “संगठित संस्था” भन्नाले प्रचलित कम्पनी कानून बमोजिम संस्थापना भएको पब्लिक कम्पनी वा धितोपत्र बजार मार्फत धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने गरी स्थापना भएको संगठित संस्था सम्झनु पर्छ ।
- (ज) “विदेशी रणनीतिक साभेदार” भन्नाले नेपाल बाहिर वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमति प्राप्त संस्था सम्झनु पर्छ ।
- (झ) “प्रस्तावित संस्था” भन्नाले वस्तु विनिमय बजार कम्पनी स्थापना गर्न पूर्व स्वीकृतिका लागि बोर्डमा निवेदन पेश गर्ने संस्था सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

पूर्व स्वीकृति सम्बन्धी व्यवस्था

३. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न आवश्यक न्यूनतम चुक्ता पुँजी र आर्थिक स्रोत: (१) कारोबार गरिने वस्तुका आधारमा वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने सङ्गठित संस्थाको न्यूनतम चुक्ता पुँजी देहाय बमोजिम हुनु पर्नेछ:-

न्यूनतम चुक्ता पुँजी	कारोबार गर्न सक्ने वस्तुहरु
रु.१ अर्ब ५० करोड	वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ को अनुसूची-१३ को खण्ड (क), (ड), र (च) मा तोकिएका वस्तुहरु
रु.२ अर्ब	वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ को अनुसूची-१३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ), (ड), र (च) मा तोकिएका वस्तुहरु

- (२) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने संस्थाको संस्थापकहरुले कम्तीमा एकाउन्न् प्रतिशत र बढीमा सत प्रतिशत सेयर लगानी गर्ने प्रस्ताव गरी निवेदन दिनु पर्नेछ । प्रस्तावित संस्थामा विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाले कुल चुक्ता पुँजीको बढीमा एकाउन्न् प्रतिशतसम्म सेयर लगानी गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि संस्थापकहरु भन्नाले व्यक्ति, स्वदेशी संस्था र रणनीतिक साभेदार संस्था समेतलाई जनाउनेछ ।

- (३) संस्थापकहरुले लगानी गर्ने रकम बैंक, वित्तीय संस्था लगायतबाट ऋण सापटी प्राप्त गरेको रकमबाट प्रस्तावित संस्थामा लगानी गर्न पाइने छैन ।
- (४) विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाको लगानीमा स्थापना हुने प्रस्तावित संस्था प्रचलित नेपाल कानून बमोजिमको सबै कानुनी प्रकृया पूरा गरी दर्ता हुनु पर्नेछ ।

- (५) विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाको सहभागितामा संस्थापना हुने संस्थाले देहाय बमोजिमका थप विवरणहरू पेश गर्नु पर्नेछः-
- (क) नेपालमा संस्थापना हुने प्रस्तावित संस्थामा विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाले लगानी गर्ने सम्बन्धमा रकम समेत उल्लेख गरेको पत्र ।
 - (ख) सम्बन्धित मुलुकको नियमन निकायको नेपालमा वस्तु विनिमय बजारमा लगानी गर्न दिएको स्वीकृतिपत्र वा सहमतिपत्र (नो अब्जेक्सन लेटर) ।
 - (ग) लेखा परीक्षण भएको पछिल्लो तीन वर्षको अवधिमा सञ्चित मुनाफामा सञ्चालन भएको प्रमाणित हुने वासलात, नाफा नोक्सान हिसाव र नगद प्रवाह विवरण ।
 - (घ) प्रस्तावित संस्थामा लगानी गर्ने नेपाली संस्थापक लगानीकर्ताहरूसँग भएको संयुक्त लगानी सम्झौताको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
 - (ङ) विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाको नेपालमा हाल कुनै संस्थामा लगानी छ भने सो वा कुनै शाखा, प्रतिनिधि वा सम्पर्क कार्यालय छ भने त्यसको व्यहोरा खुल्ने कागजात ।
- (६) प्रस्तावित संस्थामा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम दर्ता भएको कुनै फर्म, संगठित संस्था वा कम्पनी संस्थापक हुने भएमा त्यस्तो फर्म, संगठित संस्था वा कम्पनीको हकमा देहाय बमोजिमका थप विवरणहरू समेत पेश गर्नु पर्नेछः-
- (क) दर्ता प्रमाणपत्र र कारोवार गर्न इजाजत पाएको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
 - (ख) संस्थामा लगानी गर्ने रकम र प्रतिनिधित्व गर्ने भए प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति/संस्था किटान गरिएको सञ्चालक समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।
 - (ग) प्रबन्धपत्र तथा नियमावली वा विनियमको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
 - (घ) सञ्चालकहरूको नामावली र सेयर स्वामित्वको अनुपात तथा निजहरूको वित्तीय स्वार्थ भएको संस्था तथा सो संस्थाका सञ्चालकहरूको विवरण ।
 - (ङ) फर्म, संगठित संस्था वा कम्पनी र त्यसका सञ्चालकहरूले अघिल्लो आर्थिक वर्षको कर चुक्ता गरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
 - (च) विगत तीन आर्थिक वर्षदेखि सञ्चित मुनाफामा सञ्चालन भएको प्रमाणित हुने लेखा परीक्षण भएको वासलात र नाफा नोक्सान सहितको विवरण ।

४. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न कम्पनी संस्थापना गर्नु अघि पूर्व स्वीकृतिको लागि बोर्डमा निवेदन दिने प्रकृया: (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने कम्पनी संस्थापना गर्नुअघि बोर्डको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

- (२) कसैले वस्तु विनियम बजार सञ्चालन गर्न चाहेमा कम्पनी संस्थापना गर्नु अघि वस्तु विनियम बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ को अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा पच्चीस हजार रुपैयाँ समेत सलग्न गरी बोर्ड समक्ष पूर्व स्वीकृतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) अनुरूपको निवेदन शुल्क बोर्डको बैंक खातामा जम्मा गरी सोको प्रमाण संलग्न गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनको साथमा नियमावलीको अनुसूची-२ लगायत देहाय बमोजिमका विवरण तथा कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछः-
- (क) प्रस्तावित संस्थाको प्रबन्धपत्र र नियमावली,
- (ख) अनुसूची-३ बमोजिमको न्यूनतम विषयहरु समावेश गरिएको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तथा आगामी तीन आर्थिक वर्षको प्रक्षेपित वित्तीय विवरण सहितको व्यावसायिक योजनाको दुई प्रति,
- (ग) संस्थापकहरु बीच वस्तु बजार सम्बन्धी संस्था संस्थापना गर्ने सम्बन्धमा कुनै सम्झौता भएको भए त्यस्तो सम्झौताको प्रमाणित प्रतिलिपि,
- (घ) संस्थापकले लिने सेयर स्वामित्व सम्बन्धी विवरण तथा लगानीको स्रोत खुल्ने कर चुक्ता प्रमाणपत्र, संस्थापकहरुले लगानी गर्न प्रस्ताव गरेको सम्पूर्ण रकमको स्रोत र सो प्रमाणित हुने कागजात अनिवार्य रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ । यसरी प्राप्त हुन आउने विवरणका सम्बन्धमा बोर्ड व्यवस्थापनले सम्बन्धित निकायबाट आवश्यक जानकारी लिन वा सम्बन्धित निकायलाई जानकारी उपलब्ध गराउन समेत सक्नेछ ।
- (ङ) प्रस्तावित संस्थाको संस्थापकको अन्य संस्थामा सेयर स्वामित्व वा कुनै संलग्नता रहेको भए सो को विवरण,
- (च) विद्युतीय कारोबार प्रणालीको सुरक्षाका लागि गरिने व्यवस्था सम्बन्धी विवरण,
- (छ) कारोवार हुने वस्तु र वस्तुको मूल्य सम्बन्धी नियमित सूचना संकलन, प्रशोधन तथा आवश्यक सूचकाङ्क प्रकाशन गर्ने कार्य योजना,
- (ज) कुनै विशेष ऐनद्वारा संस्था संस्थापना भएको भए सो ऐन र तत्सम्बन्धी नियम तथा विनियमको प्रति,
- (झ) कुनै सङ्गठित संस्थाले वस्तु विनियम बजार सञ्चालन गर्न चाहने सङ्गठित संस्थाको सेयर लिने भए सो सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले गरेको निर्णयको प्रतिलिपि,
- (ञ) प्रस्तावित वस्तु विनियम बजारको संस्थापक प्राकृतिक व्यक्तिको अनुसूची-१(क) बमोजिमको विवरण, संस्थापक संस्थाको अनुसूची-१(ख) बमोजिमको विवरण तथा

स्वघोषणा र संस्थापक रणनीतिक साभेदार संस्थाको अनुसूची-१(ग) बमोजिमको विवरण तथा स्वघोषणा,

- (ट) अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको संस्थापक/ सञ्चालक र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको लागि स्वघोषणा,
- (ठ) संस्थापकले ऐन तथा यस नियमावली बमोजिम वस्तु विनिमय बजारको स्वामित्व लिन अयोग्यता नरहेको उद्घोषण,
- (ड) संस्थापक कालो सूचीमा रहे नरहेको तथा रहेको भए सो फुकुवा भएको कम्तीमा तीन वर्ष व्यतित भएको निस्सा,

स्पष्टीकरण: बोर्ड व्यवस्थापनले संस्थापक कालो सूचीमा रहे नरहेको निस्सा सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त गर्न सक्नेछ र यसरी प्राप्त गर्दा लाग्ने सम्पूर्ण शुल्क तथा दस्तुर रकम सम्बन्धित निवेदक संस्थाले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

- (ढ) प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको कुल चुक्ता पुँजीको १ प्रतिशत सेयरभन्दा बढी स्वामित्व रहेको संस्थापक वस्तु विनिमय बजारको व्यवस्थापनमा रही कार्य नगर्ने प्रतिवद्धता ।

स्पष्टीकरण: रणनीतिक साभेदार संस्थाको हकमा यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।

- (५) उपदफा (४) बमोजिम पेश गरेको विवरणमा बोर्डले पूर्व स्वीकृति दिनु पूर्व कुनै परिवर्तन भएमा परिवर्तित विवरणको जानकारी निवेदकले बोर्ड व्यवस्थापनलाई तुरुन्त गराउनु पर्नेछ ।
- (६) यस अघि पूर्व स्वीकृतिका लागि बोर्डमा निवेदन दिईसकेकाहरुको हकमा यस निर्देशिका बमोजिमका व्यवस्थाहरु परिपालना हुनेगरी तोकिएको समयसीमा भित्र थप विवरण तथा कागजातहरु पेश गरी निवेदन अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ ।

५. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न कम्पनी संस्थापना गर्नु अघि पूर्व स्वीकृति दिने प्रकृया: (१) प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको संस्थापकहरुको वित्तीय अनुशासन तथा अवस्थाको बारेमा जानकारी लिन बोर्ड व्यवस्थापनले अनुसूची-७ को ढाँचामा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ ।
- (२) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनको पूर्व स्वीकृतिका लागि प्राप्त निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा बोर्ड व्यवस्थापनले आवश्यक ठानेमा निवेदकसँग थप कागजात तथा विवरण माग गर्न वा कुनै विषयमा स्पष्ट गर्न लगाउन सक्नेछ ।

- (३) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनको पूर्व स्वीकृतिका लागि प्राप्त कागजातहरूको जाँचबुझ गरी अनुसूची-४ बमोजिमका आधारहरू बमोजिम संस्थापकहरूको योग्यता परीक्षण गर्दा उपयुक्त देखिएमा बोर्ड व्यवस्थापनले प्रस्तावित सञ्चालकहरूलाई अर्न्तकृत्याको लागि बोलाउन सक्नेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको सार्वजनिक सूचना अनुसार कुनै पनि प्रस्तावित संस्थापकको वित्तीय अनुशासन तथा अवस्थाको सम्बन्धमा नकारात्मक स्थितिको सम्बन्धमा बोर्डमा जानकारी नआएमा र वस्तु विनिमय बजारको पूर्व स्वीकृतिका लागि बोर्डमा पेश भएको विवरण तथा कागजातका साथै सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन सहितको व्यवसायिक योजनाको अध्ययन तथा विश्लेषणबाट लगानीकर्ता र सर्वसाधारणको हित हुने कुरामा विश्वस्त भई निवेदकलाई पूर्व स्वीकृति दिन उपयुक्त देखिएमा बोर्ड व्यवस्थापनले सिफारिस सहित सञ्चालक बोर्डमा स्वीकृतिका लागि पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (५) निवेदकलाई वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कम्पनी संस्थापना गर्न पूर्व स्वीकृति दिन सञ्चालक बोर्डले उपयुक्त देखेमा संस्थापकले कबूल गरेको न्यूनतम चुक्ता पुँजीको दश प्रतिशत बराबरको रकम “क” वर्गको बाणिज्य बैंकमा जम्मा गरेको प्रमाण पेश गर्न लगाई पचास हजार रुपैयाँ शुल्क लिई आवश्यक विवरण तथा कागजात प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (६) उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सञ्चालक बोर्डले देहायको अवस्थामा पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्न इन्कार गर्न सक्नेछः-
- (क) मुलुकको आर्थिक अवस्था तथा कृत्याकलापको आधारमा वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न उपयुक्त नहुने भएमा,
 - (ख) लगानीकर्ताको हित संरक्षणको लागि थप वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न दिनु उचित र उपयुक्त नहुने भएमा,
 - (ग) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन पूर्व स्वीकृतिको निवेदनसाथ पेश गरिएका विवरणहरू पर्याप्त वा विश्वसनीय नदेखिएमा ।
- (७) उपदफा (६) बमोजिम पूर्व स्वीकृति प्रदान नगर्ने भएमा सोको कारण सहितको जानकारी निवेदकलाई गराउनु पर्नेछ ।

६. पूर्व स्वीकृति प्रदान गरेपछि अनुमतिपत्र प्राप्त नगरेसम्म बन्देज लाग्ने अवस्था: (१) बोर्डबाट पूर्व स्वीकृति प्रदान भएपछि संस्थापकको संख्या थप गर्न पाइने छैन, तर, कुनै संस्थापकको मृत्यु भएमा

- निजको कानून बमोजिमको हकवालालाई निजले कबुल गरेको लगानी बराबरको सेयर नामसारी गर्न र सम्बन्धित हकवालाले सेयर खरिद नगरेको वा आंशिक सेयर मात्र खरिद गरेको अवस्थामा हकवालाले खरिद नगरेको सेयर विद्यमान संस्थापकहरूले खरिद गर्न भने बाधा पर्ने छैन ।
- (२) बोर्डबाट पूर्व स्वीकृति प्रदान भएपछि कुनै संस्थापकले आफुले लिन कबुल गरेको संस्थापक सेयर लिन नचाही संस्थापकबाट हट्न चाहेमा वा कबुल गरे बराबरको संस्थापक सेयरको अनुपात घटाउन चाहेमा निज संस्थापकहरूको लगानी रकम विद्यमान संस्थापकहरू बीच मात्र थपघट गर्न सकिनेछ, तर, प्रस्तावित सञ्चालकको हकमा निजहरूले सेयर धारण गर्न कबुल गरेको संस्थापक सेयरलाई घटाउन पाइने छैन ।
- स्पष्टीकरण:** कुनै संस्थापकले कबुल गरे बमोजिम सेयर लिन नचाहेमा अन्य संस्थापकहरूले त्यस्तो सेयरको अंश खरिद गर्न सक्नेछन् ।
- (३) पूर्व स्वीकृति प्रदान गरिएपछि बोर्ड व्यवस्थापनको स्वीकृति नलिई संस्थापक सेयर र अनुपात परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

परिच्छेद-३

अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

७. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न बोर्डमा निवेदन दिने प्रकृया: (१) दफा ५ को उपदफा (५) बमोजिम पूर्व स्वीकृति प्राप्त गरेको संगठित संस्थाले ऐनको दफा ३ बमोजिमको व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न तोकिए बमोजिमको विवरण तथा निवेदन शुल्क रु.२५,००,०००।-(पच्चीस लाख रुपैया मात्र) सहित बोर्ड समक्ष तोकिए बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनसाथ नियमावलीको अनुसूची-५ लगायत देहाय बमोजिमका विवरण तथा कागजात संलग्न गर्नु पर्नेछ:-

(क) **वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी**

- (१) पूर्व स्वीकृतिपत्र
 (२) संगठित संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि,
 (३) प्रवन्धपत्र र नियमावलीको प्रतिलिपि,
 (४) कुनै विशेष ऐनद्वारा स्थापना भएको सङ्गठित संस्थाको हकमा सो ऐन र तत्सम्बन्धी नियम तथा विनियमको प्रति,

- (५) कम्पनी वा सङ्गठित संस्था कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीमा नरहेको स्वघोषणा,
 - (६) कम्पनी वा सङ्गठित संस्था वा कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत उपर प्रचलित कानून बमोजिम कुनै कारबाही भएको भएमा वा भैरहेको भए सो सम्बन्धी विवरण,
 - (७) कर दर्ता प्रमाण,
 - (८) सदस्यता प्रदान, वस्तु कारोबार सञ्चालन तथा कारोबार राफसाफ सम्बन्धमा अवलम्बन गरिने व्यवस्थाको संक्षिप्त विवरण,
 - (९) वस्तु कारोबारका अभिलेख राख्न तथा अभिलेखको सुरक्षा गर्न गरिने व्यवस्था,
 - (१०) वस्तु कारोबार सञ्चालनका लागि तयार गरिने स्वचालित कारोबार तथा राफसाफ प्रणाली, कार्यालय उपकरण तथा प्रविधि सम्बन्धी विवरण,
 - (११) कारोबार व्यवसायी सदस्यता सम्बन्धी विनियमावली र सदस्यता प्रदान गर्न सक्ने वस्तु दलाल व्यवसायी तथा वस्तु व्यापारीको अधिकतम सङ्ख्या सम्बन्धी विवरण,
 - (१२) सदस्यता प्रदान गर्न सक्ने वस्तु दलाल व्यवसायी तथा वस्तु व्यापारीको अधिकतम संख्या सम्बन्धी विवरण ।
- (ख) वस्तु विनिमय बजार व्यवसाय सम्बन्धी कम्तिमा पाँच वर्षको अनुभव भएको पूर्णकालीन कार्य गर्ने गरी न्यूनतम दुई जना योग्य कर्मचारीको नियुक्ति गरेको खुल्ने कागजात ।
 - (ग) चुक्ता पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा बढी लगानी नभएको तथा स्वतन्त्र व्यावसायिक व्यक्ति मात्र व्यवस्थापनमा संलग्न भएको सम्बन्धी विवरण, तर, विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाको हकमा उक्त व्यवस्था लागू हुने छैन ।
 - (घ) संस्थापकले कबूल गरेको न्यूनतम चुक्ता पुँजीको चालिस प्रतिशत बराबरको रकम “क” वर्गको बाणिज्य बैंकमा जम्मा गरेको प्रमाण निवेदन साथ पेश गर्नु पर्नेछ ।
 - (ङ) रणनीतिक साभेदार संस्था सम्बन्धित मुलुकको नियमन निकायले नेपालमा वस्तु विनिमय बजारमा लगानी गर्न स्वीकृति दिएको पत्र ।
 - (च) देहाय बमोजिकका थप कागजात तथा विवरणहरु:-
 - (१) लगानीकर्ता संरक्षण कोषको व्यवस्था तथा सञ्चालन विनियमावली,
 - (२) वस्तु विनिमय बजार साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्य योजना,

- (३) वस्तुको मूल्यमा हुने ठूलो उतार चढाव, प्रणाली एवं प्रविधिगत जोखिम, बजार तरलता सम्बन्धी जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा जोखिम व्यवस्थापन समिति गठन गरेको प्रमाणित कागजात,
- (४) कारोवारबाट श्रृजना हुनसक्ने विदेशी विनिमय सम्बन्धी दायित्व व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि,
- (५) कारोवारका लागि आवश्यक मार्जिन तथा सोको निर्धारण सम्बन्धी कार्यविधि,
- (६) कारोवार गर्ने वस्तुहरु सम्बन्धी विवरण र सन्दर्भ मूल्य लिने सम्बन्धी कार्यविधि,
- (७) साभेदार बैंक सम्बन्धी विवरण,
- (८) ठूलो कारोवारीको सूचना प्रवाहको पद्दती,
- (९) कारोवारमा अनियमितता हुन नदिन गरिएको नियन्त्रण सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था,
- (१०) कारोवार हुने वस्तुहरुको माग तथा आपूर्तिको पूर्वानुमानको संयन्त्र,
- (११) गोदामघर संयन्त्र तथा भौतिक वस्तु सहजतापूर्वक हस्तान्तरण हुने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि,
- (१२) कर्मचारीहरुलाई नियमितरूपमा तालिम प्रदान गर्ने तथा व्यवसायिकता विकास गर्ने योजना,
- (१३) बजार सदस्य लगायत अन्य बजार सहभागीहरुको कारोवार नियमितरूपमा सुपरिवेक्षण एव अनुगमन गर्ने संयन्त्र तथा कार्यविधि,
- (१४) राफसाफ प्रत्याभूति कोष तथा सञ्चालन विनियामावली,
- (१५) लगानीकर्ताको गुनासो सुन्ने तथा समाधान गर्ने व्यवस्था,
- (१६) कारोवार सम्बन्धमा श्रृजना हुनसक्ने विवाद समाधान गर्ने नीति तथा संयन्त्र सम्बन्धी अवधारणा,
- (१७) कारोवार प्रणाली तथा राफसाफ तथा फछ्यौट प्रणाली र सोको सुरक्षा सम्बन्धी अवधारणा,
- (१८) संस्थाको विभागीय स्वरुप सहितको संगठन ढाँचा एवं कर्मचारीको व्यवस्था सम्बन्धी विवरण,
- (१९) बजार सञ्चालन कार्यविधि,
- (२०) लगानीकर्ता शिक्षा तथा सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी व्यवस्था,

(२९) संस्थागत सुशासन कायम गर्ने सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था ।

(३) वस्तु विनिमय बजारको अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नको लागि बोर्ड समक्ष निवेदन दिने प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको सञ्चालक समितिले देहायका कुराहरुमा प्रतिबद्धता जाहेर गरेको कागजात निवेदनसाथ पेश गर्नु पर्नेछः-

- (क) वस्तु विनिमय बजार कारोबार सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा बोर्डले तोकेका शर्तहरु र कारोबार प्रणालीमा आवश्यक सुधार गर्ने सम्बन्धमा बोर्डले दिएको निर्देशन पालना गर्ने,
- (ख) प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारले कारोबार सञ्चालन नियमित रुपमा भई लगानीकर्ताको हक हित संरक्षण हुने,
- (ग) प्रस्तावित बजारले कारोबार सञ्चालन गरुन्जेल बोर्डले समय समयमा तोकिएका बमोजिमको न्यूनतम सेयर पुँजी तथा आवश्यक तरल पुँजी कायम राख्ने,
- (घ) बोर्ड सन्तुष्ट हुने गरी वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी सेवा तथा सुविधा प्रदान गर्न सक्ने पर्याप्त आधार रहेको,
- (ङ) कारोबार र राफसाफ तथा फछ्छ्यौट प्रणालीको नियमितरुपमा संपरीक्षण तथा कारोबार सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा विवरणको सुरक्षा गर्ने,
- (च) ग्राहक पहिचान तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी नियमन व्यवस्थाको पूर्णरुपमा परिपालना गर्ने ।

८. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न अनुमति दिने प्रकृया: (१) दफा ७ बमोजिमको निवेदन र कागजातको अध्ययन गर्दा निवेदकसँग थप विवरण वा कागजात माग गर्नुपर्ने वा पेश भएको विवरण वा कागजातका सम्बन्धमा थप स्पष्ट गर्नुपर्ने देखिएमा बोर्ड व्यवस्थापनले त्यस्तो विवरण वा कागजात माग गर्न वा पेश भएको विवरण वा कागजातका सम्बन्धमा थप स्पष्ट गर्न बढीमा तीस दिनको अवधि तोक्यो आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम आदेश भएमा सम्बन्धित निवेदकले त्यस्तो आदेश बमोजिम विवरण वा कागजात पेश गर्ने वा पेश भएको विवरण वा कागजातमा थप स्पष्ट गर्नु पर्नेछ ।

(३) अनुमतिपत्र प्रदान गर्नुअघि बोर्ड व्यवस्थापनले प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई वस्तु विनिमय बजारको सम्बन्धमा प्रस्तुतिकरण गर्न लगाउन सक्नेछ ।

- (४) दफा ७ बमोजिम प्राप्त निवेदन र कागजात अध्ययन गर्दा लगानीकर्ता र सर्वसाधारणको हित हुने कुरामा बोर्ड व्यवस्थापन सन्तुष्ट भई वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनका लागि अनुमति प्रदान गर्न उपयुक्त देखेमा एक सय बीस दिनभित्र नियमावलीको अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम अनुमतिपत्र प्रदान गर्दा वस्तु बजारको अवस्था, व्यवसायको स्वस्थ सञ्चालन तथा लगानीकर्ताहरूको हितको संरक्षणलाई ध्यानमा राखी बोर्ड व्यवस्थापनले आवश्यक देखेमा अन्य आवश्यक शर्तहरू समेत तोक्न सक्नेछ र त्यस्तो शर्तहरूको पालना गर्नु अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।
९. **अनुमतिपत्र दिन इन्कार गर्न सकिने:** दफा ८ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सञ्चालक बोर्डले मुलुकको अर्थतन्त्र, औद्योगिक व्यवसायको विकास, वस्तु कारोबारको सम्भाव्यता तथा लगानीकर्ताको हित संरक्षणको दृष्टिकोणले उपयुक्त नदेखिएमा अनुमतिपत्र दिन इन्कार गर्न सक्नेछ र त्यसरी इन्कार गर्नाको आधार र कारण उल्लेख गरी यथाशीघ्र लिखित जानकारी निवेदकलाई दिनु पर्नेछ ।
१०. **पूर्वाधार तयार गर्नु पर्ने:** (१) दफा ८ उपदफा (४) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको एकसय असी दिनभित्र देहाय बमोजिमको न्यूनतम पूर्वाधार तयार गरी बोर्डलाई जानकारी दिनु पर्नेछ:-
- (क) नियमावलीको अनुसूची-९ बमोजिम वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण:-
- (१) कार्यालयको क्षेत्रफल कम्तीमा दुई हजार वर्गफिट भएको, (२) आवश्यक संख्या र योग्यता पुगेका कर्मचारी रहेको,
- (३) वस्तु विनिमय कारोबार सञ्चालनका लागि तयार गरिएको कारोबार स्थल, स्वचालित कारोबार तथा राफसाफ प्रणाली, कार्यालय उपकरण तथा प्रविधि जडान गरिएको,
- (४) वस्तु विनिमय बजार कारोबार प्रणाली तथा सम्बन्धित प्रविधि र तथ्याङ्कको आवश्यक सुरक्षाका लागि पर्याप्त व्यवस्था गरिएको,
- (५) वस्तु विनिमय कारोबारको अभिलेख राख्ने तथा अभिलेखको सुरक्षा गर्ने व्यवस्था गरेको,
- (६) टेलिफोन, कम्प्युटर, प्रिन्टर, फ्याक्स, कुर्सी टेबल, लगायत आवश्यक भौतिक सामानको व्यवस्था गरिएको,
- (७) सर्वसाधारणको लागि सरल पहुँच हुने स्थानमा कार्यालय स्थापना गरेको ।

- (ख) लगानीकर्ताबाट प्राप्त खरिद/बिक्री आदेश स्वीकार गर्ने, मिलान गर्ने तथा कारोवारको सम्पूर्ण विवरण सुरक्षित राख्ने र कारोवार सम्बन्धी संभावित जालसाभी र छलकपटबाट लगानीकर्ता तथा अन्य सरोकारवालाहरुलाई जोगाउन विद्युतीय कारोवार संयन्त्रमा पर्याप्त सुरक्षाका उपायहरु अपनाइएको सुनिश्चित हुन सकिने व्यवस्था भएको ।
- (ग) विद्युतीय कारोवार संयन्त्रले सम्बन्धित वस्तुको करार, करार महिना (अवधि), खरिद/बिक्री आदेश, ग्राहकको परिचय, करार संख्या, खरिद/बिक्री गर्ने मूल्य (प्रचलित मूल्यमा वा लिमिट/स्टप मूल्य जस्ता विषयको बारेमा स्पष्ट विवरण दिने तथा कारोवारको अभिलेख राख्ने व्यवस्था पूरा भएको ।
- (घ) कारोवार सम्बन्धी सफ्टवेयर वा प्रणालीको गुणस्तर, प्रभावकारिता, विश्वसनीयता तथा प्राविधिक पक्षको आधिकारिक निकायबाट परीक्षण र पुष्ट्याई गराई कारोवार सञ्चालनको लागि मान्यता प्राप्त गरेको वा एप्लीकेशन प्रोग्रामिङ इन्टरफेस (एपिआई) सहितको आदेश मिलान हुने कारोवार प्रणाली, लगानीकर्ता एप्स (इन्भेष्टर्स एप्स), वास्तविक समयमा बजार अनुगमन गर्न सकिने प्रणालीको व्यवस्था र बोर्डलाई वास्तविक समय अनुगमन गर्न पहुँच उपलब्ध गराउने पद्धती सहितको अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको स्वचालित विद्युतीय कारोवार प्रणालीको व्यवस्था भएको ।
- (ङ) कुनै पनि समयमा आइपर्न सक्ने भवितव्य वा दुर्घटनाबाट तथ्याङ्क नष्ट हुन नदिनका लागि महत्वपूर्ण सूचनाहरु सुरक्षित राख्न कम्तीमा तीस किलो मिटरको दुरीको फरकमा वा छुट्टाछुट्टै भूकम्पकीय क्षेत्र (सेइस्मिक जोन) मा सूचना भण्डारण केन्द्र, ब्याकअप सर्भर, वस्तुका करारहरुको मार्जिनको निरन्तर अनुगमनको व्यवस्था र सूचना सञ्जालको व्यवस्था भएको ।
- (च) अनलाइन कारोवारको सुविधा तथा राष्ट्रिय पहुँच सहित कुशल तथा वास्तविक समय अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण पद्धति स्थापना र सोको सञ्चालनका लागि पर्याप्त दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था भएको ।
- (छ) कारोवारको राफसाफ गृह र यसका सदस्यहरुले वस्तु विनिमय बजारमा हुने करारहरुको कारोवारबाट सृजित सम्पूर्ण दायित्व पूरा गर्न सक्ने सुनिश्चित हुन सकिने गरी राफसाफ तथा फछ्यौट र आवश्यक अन्य व्यवस्था भएको ।
- (ज) संस्थापकले कबूल गरेको न्यूनतम चुक्ता पुँजीको बाँकी पचास प्रतिशत बराबरको रकम “क” वर्गको बाणिज्य बैंकमा जम्मा गरेको प्रमाण निवेदन साथ पेश गर्नु पर्नेछ ।

- (भ) दफा ३ उपदफा (१) मा उल्लेखित (क), (ड) र (च) समूहका कृषिजन्य वस्तुहरुको कारोबार गर्न तयार गरिने करारमा गुणस्तरको सम्बन्धमा नेपाल नाप तौल विभाग तथा गुणस्तर विभाग र खाद्य प्रविधि तथा गुणस्तर नियन्त्रण विभागबाट प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने व्यवस्था गरेको ।
- (ज) नियमावलीको अनुसूची-१० बमोजिमको ढाँचामा तयार गरिएको जनशक्तिको विवरण ।
- (ट) वस्तु कारोबार तथा करार बमोजिमको रकम लेनदेन गर्दा बैंकिङ्ग प्रणाली मार्फत् गर्ने र ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) अद्यावधिक गरी राख्ने व्यवस्था गरेको ।
- (२) बोर्डले समय समयमा निर्धारण गरेको अन्य पूर्वाधार ।

११. कारोबार सञ्चालनको स्वीकृति: (१) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाबाट दफा १० बमोजिम पूर्वाधार तयार गरेको जानकारी प्राप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र बोर्ड व्यवस्थापनले आवश्यक निरीक्षण तथा जाँचबुझ गर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम बोर्डले निरीक्षण तथा जाँचबुझ गर्दा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गर्न उपयुक्त देखेमा बोर्ड व्यवस्थापनको सिफारिशमा सञ्चालक बोर्डले कारोबार सञ्चालनको स्वीकृति दिनेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम कारोबार सञ्चालनको स्वीकृति प्राप्त गरेको तीस दिनभित्र अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले नियम पालना अधिकृत (कम्प्लायन्स अफिसर) तोकिएको सोको जानकारी बोर्डलाई तुरुन्त दिनु पर्नेछ ।

१२. अनुमतिपत्रको अवधि र नवीकरण सम्बन्धी व्यवस्था: (१) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन अनुमतिपत्रको अवधि तीन वर्ष बहाल रहनेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त हुनु भन्दा नब्बे दिन अगावै अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि नियमावलीको अनुसूची-४ बमोजिमको रु.७,५०,०००/- दस्तुर सहित नियमावलीको अनुसूची-७ बमोजिम तोकिएको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त हुनु भन्दा कम्तीमा तीस दिन अगावै अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि लाग्ने दस्तुरको दोब्बर दस्तुर सहित बोर्ड समक्ष नियमावलीको अनुसूची-८ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिन सकिनेछ ।
- (४) उपदफा (२) वा उपदफा (३) बमोजिम नवीकरणका लागि निवेदन प्राप्त भएमा बोर्ड व्यवस्थापनले निवेदन प्राप्त भएको तीस दिनभित्र नवीकरण गरी त्यसको जानकारी अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई दिनु पर्नेछ ।

- (५) यस दफा बमोजिम अनुमतिपत्र नवीकरण नभई अनुमतिपत्रको अवधि समाप्त भएमा त्यस्तो संस्थाको अनुमतिपत्र ऐनको दफा ३५ को उपदफा (१) बमोजिम खारेज हुनेछ र त्यसको जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई यथाशीघ्र दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद-४

सञ्चालक समिति सम्बन्धी व्यवस्था

१३. सञ्चालक सम्बन्धी व्यवस्थाहरु: (१) वस्तु विनिमय बजारमा कम्तीमा दुई जना स्वतन्त्र सञ्चालक सहित बढीमा सात जना सञ्चालक रहने छन ।
- (२) सञ्चालकको योग्यता देहाय बमोजिम हुनेछ:-
- (क) अर्थशास्त्र, वाणिज्य शास्त्र, वित्त, लेखा, व्यवस्थापन वा कानून विषयमा मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर वा चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी उपाधि हासिल गरेको र सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको कार्य अनुभव भएको,
- (ख) पैंतीस वर्ष उमेर पूरा गरेको, र
- (ग) तोकिए बमोजिमको अयोग्यता नरहेको ।
- (३) सञ्चालकको नियुक्ति गर्दा सम्भव भएसम्म उपदफा (२) को खण्ड (क) मा उल्लिखित फरक फरक विधाको प्रतिनिधित्व हुने गरी गर्नु पर्नेछ ।
- (४) स्वतन्त्र सञ्चालकको नियुक्ति गर्ने प्रयोजनको लागि वस्तु विनिमय बजारले रिक्त स्वतन्त्र सञ्चालकको संख्याको तेब्वर संख्यामा सम्भाव्य उम्मेदवारको नामावली सिफारिश गरी बोर्ड समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम पेश भएका सम्भाव्य उम्मेदवारहरु मध्येबाट उपयुक्त उम्मेदवारलाई बोर्डले स्वतन्त्र सञ्चालक नियुक्त गर्नेछ ।
- (६) वस्तु विनिमय बजारको संस्थापकले अनुसूची-४ र सञ्चालकले अनुसूची-५ बमोजिमका फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरु पूरा गर्नु पर्नेछ ।
- (७) वस्तु विनिमय बजारमा कार्यकारी सञ्चालक/अध्यक्षको नियुक्त गर्न पाइने छैन ।

१४. प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सम्बन्धी व्यवस्था: (१) अनुमति प्राप्त संस्थाको सञ्चालक समितिले प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा कार्य गर्न प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नियुक्ति गर्नु पर्नेछ ।

- (२) अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाले प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नियुक्त भएको सात दिनभित्र नियमावलीको अनुसूची-१२ बमोजिमको विवरण सहितको जानकारी बोर्डलाई दिनु पर्नेछ ।
- (३) प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत/प्रबन्ध सञ्चालकले अनुसूची-६ बमोजिमको फिट एण्ड प्रोपर मापन आधार पुरा गर्नु पर्नेछ ।
- (४) प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विदेशी नागरिक भएमा नियुक्ती गर्नु अघि बोर्डबाट पूर्व स्वीकृति लिनुपर्ने र कार्यभार सम्हाल्नु अघि प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

१५. सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अयोग्यता: देहायको कुनै अवस्था विद्यमान रहेको कुनै व्यक्ति अनुमति प्राप्त संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन अयोग्य हुनेछ:-

- (क) मानसिक सन्तुलन ठीक नभएको,
- (ख) प्रचलित कानून बमोजिम दामासाहीमा परेको पाँच वर्ष पूरा नभएको,
- (ग) भ्रष्टाचार, सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी, ठगी वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतको अन्तिम फैसलाबाट कसूरदार ठहर भएको,
- (घ) बैंक वा वित्तीय संस्थासँगको कुनै कारोबारमा कालो सूचीमा परी सो सूचीबाट फुकुवा भएको मितिले कम्तीमा तीन वर्ष पूरा नभएको,
- (ङ) प्रचलित कानून बमोजिम कर दाखिला नगरेको वा प्रचलित कानून बमोजिम कर दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि आय विवरण पेश नगर्ने संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रहेको,
- (च) स्वार्थ बाझिने कुनै अर्को सङ्गठित संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रहेको,
- (छ) अर्को कुनै वस्तु विनिमय बजार, वस्तु कारोबार व्यवसाय, राफसाफ तथा फल्ल्यौट र वेयर हाउस व्यवसायीको बहालवाला पदाधिकारी भएको,
- (ज) धितोपत्र सम्बन्धी कसूरमा सजाय पाएको मितिले दश वर्ष पूरा नभएको ।

परिच्छेद-५

विविध

१६. वस्तु विनिमय बजारको सेयर सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कसैले पनि वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने कम्पनीको चुक्ता पुँजीको पाँच प्रतिशत भन्दा बढी सेयर लिन सक्ने छैन ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विदेशी पुँजी, सीप तथा प्रविधिको प्रयोग गरी वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्ने प्रयोजनको लागि रणनीतिक साभेदार संस्थाको रूपमा विदेशी लगानीकर्ताले प्रस्तावित कम्पनीको चुक्ता पुँजीको बढीमा एकाउन्न प्रतिशतसम्म सेयर लिन सक्नेछ ।
१७. पद तथा गोपनीयताको सपथग्रहण सम्बन्धी व्यवस्था: वस्तु विनिमय बजारको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत र अध्यक्षले कार्य शुरु गर्नु अगावै बोर्ड अध्यक्ष समक्ष पद तथा गोपनीयताको सपथग्रहण गर्नु पर्नेछ ।
१८. निर्देशिकाको व्याख्या: यो निर्देशिकामा लेखिएका कुराहरु कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा कुनै कठिनाई पर्न आएमा वा निर्देशिकाको कुनै व्यवस्था अस्पष्ट भएमा वा द्विविधाजनक देखिएकोमा सञ्चालक बोर्डले सो को व्याख्या गरी वाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची-१(क)

(दफा ४ को उपदफा (४) खण्ड(ज) सँग सम्बन्धित)

प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको संस्थापकको व्यक्तिगत विवरण

हालसालै
खिचिएको
फोटो

१. पूरा नाम थर:

२. जन्म मिति:

३. जन्म स्थान:

४. नागरिकता:

५. पूरा ठेगाना: (क) स्थायी: (१) टेलिफोन (२) इमेल (३) फ्याक्स
(ख) अस्थायी: (१) टेलिफोन (२) इमेल (३) फ्याक्स

६. हालको पेशा:

(क) फर्म वा कार्यालयको नाम:

(ख) ठेगाना:

(ग) व्यवसायको प्रकृति/काम:

(घ) पदको नाम:

(ङ) टेलिफोन/ फ्याक्स/ईमेल:

७. वैवाहिक स्थिति:

(क) विवाहित/ अविवाहित/सम्बन्ध विच्छेद भई अलग बसेको:

(ख) विवाहितको हकमा पति/पत्नीको नाम:

(ग) पति/पत्नीको पेशा:

(घ) आश्रितहरूको विवरण:

पुरा नाम	सम्बन्ध	उमेर	इच्छाएको व्यक्ति/संस्था	शैक्षिक योग्यता
----------	---------	------	-------------------------	-----------------

.....

.....

८. बाबु बाजेको नाम

(क) बाबुको नाम:

ठेगाना:

पेशा:

(ख) बाजेको नाम:

ठेगाना:

९. शैक्षिक योग्यता:

तह	संस्थाको नाम, ठेगाना	मुख्य विषय	उपाधि लिएको वर्ष
एस.ई.ई./एस.एल.सी.			
प्लस टू/प्रविणता प्रमाणपत्र			
स्नातक			
स्नातकोत्तर			
विद्यावारिधि			
अन्य			

१०. रोजगारी/अनुभवको अभिलेख (विगत ५ वर्षको):

संस्थाको नाम, ठेगाना	अवधि	पद	काम छोड्नुको कारण

११. लगानीको स्रोत: मैले/हामीले प्रस्तावित संस्थामा रकम रु.....
(अक्षरेपी.....) लगानी गर्न लागेको छु/छौं । उक्त रकम संस्थाको कूल जारी
पुँजीको प्रतिशत हुन्छ । मैले/हामीले कारोवार गर्ने कर कार्यालय हो ।
साथै, लगानी गर्न लागेको रकमको आय स्रोतको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरेको छु/छौं ।

क्र. सं.	लगानी रकम रु.	लगानी गर्ने रकमको स्रोत	कैफियत
१			
२			
३			
जम्मा:			

नोट: माथि उल्लिखित विभिन्न स्रोतहरूबाट लगानी गर्न प्रस्ताव गरिएको रकमको लागि देहाय बमोजिमका आवश्यक प्रमाणहरू पेश गर्नु पर्नेछ: (क) उद्योग, व्यापार पेशा र व्यवसायबाट आर्जन गरेको भए कुन कुन उद्योग, व्यापार पेशा र व्यवसायबाट आर्जन भएको हो सो को विवरण स्पष्ट हुने कागजात र सो मा तिरेको कर सम्बन्धी कागजात, (ख) पैतृक वा पारिवारिक सम्पत्तिबाट सेयरमा लगानी गर्न प्रस्ताव गरिएको अवस्थामा सो सम्बन्धी अंशवण्डा लिखतको प्रतिलिपि वा अन्य कागजात । अंशवण्डा नभएको हकमा चल/अचल संपत्ति हस्तान्तरण भएको प्रमाण, (ग) घरजग्गा विक्रीबाट प्राप्त आयको हकमा रकम स्पष्ट हुने रजिष्ट्रेशन लिखतको प्रतिलिपि, लाभांशको हकमा त्यस्तो लाभांश प्राप्त गरेको कम्पनी, वर्ष, रकम आदि विस्तृत विवरण, (घ) घरबहाल आयको हकमा सो सम्बन्धी सम्भौताको छवि चित्र र कर चुक्ता गरेको प्रमाण सहितको आय

विवरण, पारिश्रमिक आयको हकमा सम्बन्धित रोजगारदाताबाट प्रमाणित आयको विवरण, (ड) कृषि आयको हकमा कहाँ र कुन स्थानको कति जमीन, स्वामित्व प्राप्त भएको मिति तथा कृषियोग्य आयआर्जन हो सो विवरण तथा सो व्यहोरा खुले कागजात र लालपूर्जाको प्रतिलिपि, (च) पेन्सन तथा अवकास रकमको हकमा सो बापत प्राप्त रकम प्रमाणित हुने पेन्सन पट्टा वा यस्तै अन्य आधिकारिक कागजात, रेमिटान्स बापत प्राप्त रकमको हकमा रेमिटान्स पठाउने र पाउने बीचको नाता, कहाँबाट के बापत यस्तो रेमिटान्स प्राप्त भएको हो सो खुले कागजात, (छ) माथि उल्लिखित श्रोत बाहेक अन्य श्रोतबाट लगानी गर्ने भएमा त्यस्तो श्रोत प्रमाणित हुने कागजात ।

१२. एकाघर परिवार सम्बन्धी विवरण:

क्रम संख्या	पूरा नाम थर	नाता	पेशा/व्यवसायको विवरण
१			
२			
३			
४			

१३. प्रस्तावित संस्थाको सेयर धारण गर्ने सम्बन्धी विवरण:

धारण गरेको सेयर संख्या	कुल सेयर पुँजीको प्रतिशत	कैफियत

१४. तपाईंले कुनै व्यवसायिक विषयमा काम गर्न कुनै अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नु भएको छ ?

छ

छैन

यदि छ भने

(क) अनुमतिपत्रको प्रकृति:

(ख) अनुमतिपत्र लिएको मिति:

(ग) अनुमतिपत्र नम्बर:

(घ) अनुमतिपत्र दिने संस्था र ठेगाना:

संलग्न गर्नुपर्ने कागजातहरू:

१. अघिल्लो आर्थिक वर्षसम्मको कर दाखिला गरेको प्रमाण ।

२. योग्यता, अनुभव, व्यवसायिक विषयमा काम गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको प्रमाणित गर्ने कागजात ।

३. नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि ।

दस्तखत:

नाम:

मिति:

ठेगाना:

टेलिफोन/मोबाइल:

अनुसूची-१(ख)

((दफा ४ को उपदफा (४) खण्ड(अ) सँग सम्बन्धित)

प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको संस्थापक (स्वदेशी संस्था) सम्बन्धी विवरण तथा स्वघोषणा

(क) विवरण

१. कम्पनीको नाम
२. केन्द्रीय कार्यालय रहेको स्थान
३. पूरा ठेगाना (टेलिफोन, फ्याक्स समेत)
४. सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको नाम र ठेगाना, टेलिफोन नम्बर तथा तीन पुस्ते विवरण
५. प्रस्तावित संस्थापक स्वदेशी संस्थाका संस्थागत सेयरधनीको विवरण,
६. वस्तु विनिमय बजारमा लगानी गर्ने सम्बन्धी सञ्चालक समितिको निर्णय,
७. सञ्चालक समितिले प्रमुख कार्यकारी अधिकृत र अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धमा प्रदान गरेको अख्तियारी,
८. लगानी गरेको कुल सेयर संख्या र रकम रु.
९. लगानीको प्रतिशत:
१०. पाँच प्रतिशतभन्दा बढी सेयर भएका संस्थापकहरूको विवरण

संलग्न गर्नुपर्ने कागजात तथा विवरणहरू:

१. कम्पनीको संस्थापना र गठन सम्बन्धी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी
२. स्थायी लेखा नम्बर सम्बन्धी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
३. अधिल्लो आर्थिक वर्षसम्मको करचुक्ता गरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
४. संस्थाको गत तीनवर्षको वार्षिक प्रतिवेदन वा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन:
५. कम्पनीको उद्देश्य खुल्ने प्रबन्धपत्र र नियमावलीको प्रतिलिपि

ख) स्वघोषणा

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

ललितपुर-१५, खुलमटार ।

विषय: स्वघोषणा सम्बन्धमा ।

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिम स्वघोषणा पेश गरिएको छ ।

क्र.स..	प्रश्नावली	जवाफ
१	दामासाही सम्बन्धी कारवाहीमा परेको भए बाह्र वर्ष अवधि व्यतित भएको:	
२	अर्को वस्तु विनिमय बजारको सेयरधनी नरहेको:	
३	प्रचलित कानून बमोजिम करार गर्न अयोग्य नरहेको:	
४	प्रचलित कानून बमोजिम कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीमा नरहेको वा त्यस्तो सूचीबाट हटेको तीन वर्षको अवधि पूरा भएको:	
५	सरकारी रकम तिर्न बाँकी नभएको:	
६	प्रचलित कानून बमोजिम कर दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि आय विवरण पेश गरेको,	
७	वित्तीय विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाको हकमा लगातार तीन वर्षसम्म लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण सार्वजनिक गरेको,	
८	अन्य वस्तु कारोबार व्यवसायी कम्पनीमा कुनै लाभको पद ग्रहण नगरेको,	
९	यस नियम बमोजिम सेयर लिन अयोग्य नरहेको कम्पनी वा सङ्गठित संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत नरहेको ।	

आधिकारीक प्रतिनिधिको दस्तखत:

आधिकारीक प्रतिनिधिको नाम:

कम्पनीको नाम:

कम्पनीको छाप:

मिति:

ठेगाना:

अनुसूची-१(ग)

((दफा ४ को उपदफा (४) खण्ड(अ) सँग सम्बन्धित)

प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्थाको विवरण तथा स्वघोषणा

(क) विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्था सम्बन्धी विवरण

१. रणनीतिक साभेदार संस्थाको नाम:
२. रणनीतिक साभेदार संस्थाको पूरा ठेगाना:
३. संस्था संस्थापना भएको मिति: साल..... महिना.....तारिख (ई.सं.मा)
४. संस्थाको कानुनी स्वरूप तथा कम्पनी संस्थापना भएको कानुन:
५. प्रमुख गतिविधिहरु सम्बन्धी संक्षिप्त विवरण:
६. प्रमुख गतिविधि शुरु गरेको वर्ष र अवधि:
७. संस्थाको समूह सम्बन्धी विवरण:
८. रणनीतिक साभेदार संस्था आवद्ध रहेको अन्य कम्पनीको नाम, देश र साल
९. कुल चुक्ता पुँजी रु.....
१०. विगत तीन वर्षको अवधिको प्रत्येक वर्षको सञ्चित मुनाफाको अवस्था:
११. निवेदक संस्था कुनै कोष भए सो सम्बन्धी विवरण:
१२. सम्बन्धित देशको नियमन संस्था सम्बन्धी जानकारी:
१३. वस्तु विनिमय बजारमा लगानी गर्न चाहेको कुल रकम रु.
१४. लगानीको प्रतिशत (कुल चुक्ता पुँजीको) रकम रु.
१५. नेपालमा अन्य संस्थाहरूसँग रणनीतिक साभेदार संस्था रहेको भए सो सम्बन्धी विवरण:
१६. कुनै अदालती वा नियमन कारवाहीमा परेको भए सो सम्बन्धी विवरण:

(ख) स्वघोषणा

१. रणनीतिक साभेदार संस्था दामासाहीमा नपरेको
२. कुनै पनि प्रकारको अनुमतिपत्र खारेजीमा नपरेको
३. वस्तु विनिमय बजार तथा विदेशी विनिमय सम्बन्धी कानुन र प्रचलित नेपाल कानुनको पूर्ण पालना गर्ने,

आधिकारीक प्रतिनिधिको दस्तखत:

आधिकारीक प्रतिनिधिको नाम:

कम्पनीको नाम:

कम्पनीको छाप:

मिति:

ठेगाना:

अनुसूची-२

(दफा ४ को उपदफा (४) खण्ड(ट) सँग सम्बन्धित)

प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको संस्थापक/सञ्चालक र प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको लागि स्वघोषणा

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

ललितपुर-१५, खुलमटार ।

विषय: स्वघोषणा सम्बन्धमा ।

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी कार्य गर्ने प्रयोजनको लागि देहाय बमोजिम स्वघोषणा

गर्दछु:-

क्र.सं.	प्रश्नावली	जवाफ
१.	तपाईं कुनै नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा दोषी ठहरिनु भएको छ:	
२.	तपाईंले देवानी कानुन उल्लंघन गरेको कारणबाट सजाय पाउनु भएको छ:	
३.	मानसिक सन्तुलन ठीक छ:	
४.	ठगी वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी सम्बन्धी कसूरको अभियोगमा अदालतको अन्तिम फैसलाबाट कसूरदार ठहर भएको छ:	
५.	दामासाही सम्बन्धी कारवाहीमा परेको भएमा, दामासाही सम्बन्धी कारवाहीमा परेको पाँच वर्ष अवधि व्यतित भएको छ:	
६.	प्रचलित कानुन बमोजिम कालो सूचीमा रहेको वा त्यस्तो सूचीबाट हटेको मितिले कम्तीमा तीन वर्षको अवधि पूरा भएको छ:	
७.	भ्रष्टाचार, सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूरको अभियोगमा अदालतको अन्तिम फैसलाबाट कसूरदार ठहर भएको छ:	
८.	सरकारी रकम तिर्न बाँकी रहेको छ:	
९.	संलग्न भएको संस्था कहिल्यै गैरकानुनी कृयाकलापमा संलग्न भएको छ:	
१०.	वित्तीय गतिवधि सम्बन्धी कसूरमा सजाय पाएको मितिले कम्तीमा पाँच वर्षको अवधि पूरा भएको छ:	
११.	धितोपत्र सम्बन्धी कसूरमा सजाय पाएको मितिले दशवर्ष अवधि पूरा भएको छ:	
१२.	ठगी वा नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतको अन्तिम फैसलाबाट कसूरदार ठहर भएको छ:	
१३.	प्रचलित कानुन बमोजिम कर दाखिला नगरेको वा प्रचलित कानुन बमोजिम कर दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि आय विवरण पेश नगर्ने संस्थाको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रहनु भएको छ:	
१४.	स्वदेशी संस्थापक भएमा, प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको चुक्ता पुँजीको पाँच प्रतिशत भन्दा बढी सेयर लिएको छ:	

१५.	विदेशी रणनीतिक साभेदार संस्था संस्थापक भएमा, प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको चुक्ता पुँजीको पाँच प्रतिशत भन्दा कम वा एकाउन्न प्रतिशत भन्दा बढी सेयर लिएको छः	
१६.	स्वार्थ बाझिने कुनै अर्को सङ्गठित संस्था वा व्यवसायीको सञ्चालक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा वहालवाला पदाधिकारी रहनु भएको छः	
१७.	अर्को कुनै वस्तु विनिमय बजार, वस्तु कारोवार व्यवसाय, राफसाफ तथा फछ्यौट कार्य गर्ने संस्थाको सेयरधनी, वाहालवाला पदाधिकारी, लेखा परीक्षक, कानुनी वा अन्य सल्लाहकार हुनुहुन्छः	
१८.	तपाईं नेपाल वा विदेशमा कुनै नियमन निकाय वा सुपरिवेक्षण अधिकारीको कारवाहीमा पर्नु भएको छः	

नेपाल धितोपत्र बोर्डलाई माथि उल्लिखित विवरण रुजु गर्न मञ्जुरीनामा दिएको छु र उक्त विवरण भुठो ठहरिएमा कानुन बमोजिम सहुला/बुभाउँला ।

नामः

दस्तखतः

मितिः

अनुसूची-३

(दफा ४ उपदफा (४) को खण्ड (ख)सँग सम्बन्धित)

प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनमा समावेश गर्नुपर्ने न्यूनतम विषयहरू

१. वस्तु विनिमय बजारको परिचय तथा महत्व
२. वस्तु विनिमय बजारको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अवस्था र सोको विश्लेषण
३. नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण
 - (क) नेपालको वर्तमान प्रमुख आर्थिक तथा वित्तीय परिसूचकहरू
 - (ख) कृषि, नगदेवाली, औद्योगिक, खनिज, बहुमूल्य धातु, प्राकृतिक ग्यास तथा सेवा क्षेत्रको वर्तमान अवस्था, संभावना र चुनौतीहरू,
 - (ग) औद्योगिक अवस्था,
 - (घ) बचत तथा लगानीको अवस्था,
 - (ङ) सरकारी वित्त स्थिति (कर प्रणाली समेत),
 - (च) वैदेशिक व्यापार तथा भुक्तानी सन्तुलनको स्थिति,
 - (छ) विदेशी विनिमय सम्बन्धी व्यवस्था तथा स्थिति ।

४. नेपालको वित्तीय प्रणाली

- (क) धितोपत्र बजार, बैंक तथा वित्तीय संस्था, बीमा, आदि
- (ख) उपलब्ध वित्तीय औजार र वित्तीय नवीनता (फाइनान्सियल इनोभेसन) को आवश्यकता,
- (ग) विद्यमान कानुनी संरचना,
- (घ) वित्तीय क्षेत्रमा विद्यमान कमजोरी, सुधारका आवश्यकता र वस्तु विनिमय बजारको आवश्यकता ।

५. वस्तु विनिमय बजारको व्यवसायिक योजना

- (क) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन हुन सक्ने तथा दीगो वृद्धि हासिल गर्न सक्ने आधार,
- (ख) वस्तु विनिमय बजारले प्रदान गर्ने सेवा (मूल्य अविष्कार, जोखिम व्यवस्थापन तथा सट्टेवाजी, क्षेत्र तथा वित्तीय औजार सम्बन्धी योजना),
- (ग) कारोवार क्षेत्र तथा शाखा विस्तार सम्बन्धी नीति,
- (घ) मानव संशाधन योजना, संगठन ढाँचा, तालिका, व्यवस्थापन शीप, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली, कानुन सम्बन्धी जनशक्ति विवरण,
- (ङ) प्रविधि, प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी योजना र वस्तु विनिमय बजारले प्रयोग गर्ने कारोवार, राफसाफ तथा फ्ल्यूयौट प्रणाली एवं सफ्टवेयर सम्बन्धी विवरण तथा विशेषता, नियमित

मर्मत संभार, तथ्याकंको व्यवस्थापन तथा सुरक्षा सम्बन्धी रणनीति । प्रयोगमा ल्याउने प्रणालीमा वास्तविक समय वा डे टु डे राफसाफ पढ्ती, बजार र ग्राहकको बैंक बीच आवद्धता भएको हुनुपर्ने र एप्लिकेशनमा आधारित सफ्टवेर हुनुपर्ने । बोर्डले कारोवारको वास्तविक समय सुपरिवेक्षण गर्न आवश्यक संयन्त्र तथा लिंक उपलब्ध हुने सम्बन्धमा ।

- (च) प्रणाली संपरीक्षण सम्बन्धी कार्य योजना,
- (छ) कारोवार गरिने वस्तु तथा क्षेत्र सम्बन्धी विवरण,
- (ज) बजार प्रवेश रणनीति,
- (झ) व्यवसाय निरन्तरता योजना, डिजास्टर रिक्भरी योजना, स्रोत परिचालन रणनीति तथा जोखिम व्यवस्थापन नीति,
- (ञ) वस्तु व्यापारमा सहभागी हुने व्यक्ति वा संस्था बजारमा प्रवेश गरेदेखि बहिर्गमन नभएसम्मको व्यापार चक्रको स्पष्ट कार्य योजना,
- (ट) कारोवारमा अनियमितता हुन नदिने व्यवस्था,
- (ठ) कारोवार रद्द गर्ने नीति तथा कार्य विधि,
- (ड) जोखिम व्यवस्थापन नीति तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली,
- (ढ) भौतिक वस्तु हस्तान्तरण तथा गोदाम घर सञ्चालन सम्बन्धी (प्रदेशगत वा भौगोलीक क्षेत्र अनुरूपको योजना र उपयुक्तता,
- (ण) संस्थागत सुशासन सम्बन्धी व्यवस्था,
- (त) कारोवारको राफसाफ तथा फछ्यौट सञ्चालन विधि,
- (थ) कारोवार हुने वस्तु र वस्तुको मूल्य सम्बन्धी सूचना संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी सूचकांक प्रकाशन गर्ने सम्बन्धी कार्य योजना,
- (द) ठूला कारोवारीको सूचना प्रवाहको पढ्ती,
- (ध) वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी सर्वसाधारण लगानीकर्ताहरूलाई प्रदान गरिने साक्षरता कार्यक्रम सम्बन्धी कार्य योजना,
- (न) कर्मचारीलाई प्रदान गरिने तालिम तथा प्रशिक्षण सम्बन्धी कार्य योजना,
- (प) ग्राहक पहिचान तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्था पालना गर्ने नीति, तथा परिपालना सम्बन्धी योजना,
- (फ) भित्री कारोवार तथा क्यिररिङ्ग हाउसको सूचना चुहावट रोक्ने सम्बन्धी कार्य योजना,
- (व) वस्तु कारोवारको लागि आवश्यक मार्जिन तथा सोको निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था,

- (भ) कारोवारबाट विदेशी विनिमय सम्बन्धी दायित्व सृजना हुने नहुने, हुने भए कतिसम्म हुने सो सम्बन्धी विवरण र कार्य योजना,
- (म) कारोवार हुने वस्तुको विवरण र सोको विविधिकरणको पर्याप्तता तथा माग प्रक्षेपण अनुरूप आपूर्ति व्यवस्था गर्ने योजना तथा पर्याप्त आपूर्ति हुने सम्बन्धी व्यवस्था,
- (य) कारोवार हुने वस्तुको सन्दर्भ मूल्य प्राप्त सम्बन्धी व्यवस्था,
- (र) वस्तुको गुणस्तर परीक्षण व्यवस्था
- (ल) गोदामघर प्राप्त वित्त व्यवस्था
- (व) हुवानी सम्बन्धी संयन्त्र ।

६. व्यवसायिक प्रक्षेपण, आर्थिक औचित्य र वित्तीय विश्लेषण

- (क) पुँजी लागत,
- (ख) पुँजी संरचना तथा आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन,
- (ग) स्थिर पुँजी खर्च विवरण,
- (घ) संचालन खर्चको विवरण,
- (ङ) कर्मचारी खर्च विवरण,
- (च) प्रारम्भिक खर्चको विवरण,
- (छ) वित्तीय साधन जुटाउन अवलम्बन गरिने उपायहरू,
- (ज) आगामी तीन वर्षको प्रक्षेपित वासलात, नाफा नोक्सान हिसाव र नगद प्रवाह विवरण,
- (झ) संवेदनशीलता विश्लेषण,
- (ञ) वस्तु विनिमय बजारको सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौति बारेको विश्लेषण (स्वट एनालाइसिस) ।

अनुसूची-४

(दफा १३ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित)

संस्थापकको लागि फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरू

वस्तु विनिमय बजारको संस्थापना गर्ने क्रममा प्रस्तावित संस्थापकहरूलाई परीक्षण गर्ने क्रममा देहायका फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरू तोकिएको छः-

१. संस्थापक प्राकृतिक व्यक्ति भएमा अयोग्य मानिने अवस्था

- (क) पच्चिस वर्ष उमेर पूरा नभएको,
- (ख) मगज विग्रिएको वा मानसिक सन्तुलन ठीक नभएको,
- (ग) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय पाई त्यस्तो सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको,
- (घ) भ्रष्टाचार वा ठगीको कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएको,
- (ङ) संस्थापकहरूमध्ये एक तिहाई संस्थापकहरू कम्तीमा स्नातक वा सो सरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरेको नभएमा ।

२. संस्थापक अयोग्य मानिने अन्य अवस्था

- (क) ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा परेको,
- (ख) बैंक वा वित्तीय संस्थासंगको कुनै कारोबारमा कालोसूचीमा परी सो सूचीबाट फुकुवा भएको मितिले कम्तीमा तीन वर्ष पूरा नभएको,
- (ग) प्रचलित कानून बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भई त्यस्तो कर चुक्ता नगरेको,
- (घ) सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंककारी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूरमा मुद्दा लागेको वा त्यस्तो कसूरको लागि सजाय पाई सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको,
- (ङ) नेपाल धितोपत्र बोर्डले निलम्बन गरेको व्यक्तिको हकमा निलम्बन अवधिभर ।

३. अदालती कारबाही

बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको कर्जा दुरुपयोग गरी असुलीको क्रममा अदालतमा मुद्दा चलिरहेको व्यक्ति संस्थापक हुन पाउने छैन ।

४. जालसाजी

बैंक तथा वित्तीय संस्था र धितोपत्र बजारको काम कारवाहीमा बेईमानी वा बदनियत गरेको कुरा प्रमाणित भएमा त्यस्तो व्यक्ति संस्थापक हुन सक्ने छैन ।

५. दामासाहीमा परेको

प्रचलित कानून बमोजिम दामासाहिमा परेको व्यक्ति संस्थापक हुन सक्ने छैन ।

६. आर्थिक हैसियत

संस्थापकहरूले वस्तु विनिमय बजारमा लगानी गर्न प्रस्ताव गरेको रकमलाई मूल्याङ्कन गर्दा निजको वित्तीय अवस्थाले बजार सञ्चालनको लागि आवश्यक परेमा निजले गरेको लगानीको अनुपातमा थप पुँजी लगाउन सक्ने क्षमता हुनु पर्नेछ ।

७. बन्देज

प्रस्तावित संस्थाको संस्थापक अर्को वस्तु विनिमय बजारको संस्थापक, सेयरधनी तथा वस्तु विनिमय बजार व्यवसायी रहेको हुन पाउने छैन ।

अनुसूची-५

((दफा १३ को उपदफा (६) सँग सम्बन्धित)

सञ्चालकको लागि फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरु

वस्तु विनिमय बजारको संस्थापना गर्ने क्रममा प्रस्तावित सञ्चालकको परीक्षण गर्न देहायका फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरु तोकिएको छः-

१. सञ्चालकको योग्यता

- (क) अर्थशास्त्र, वाणिज्य शास्त्र, वित्त, लेखा, व्यवस्थापन वा कानून विषयमा मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर वा चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी उपाधि हासिल गरेको र सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको कार्य अनुभव भएको,
- (ख) पैँतीस वर्ष उमेर पूरा गरेको, र
- (ग) तोकिए बमोजिमको अयोग्यता नरहेको ।

२. अयोग्य भएको मानिने अवस्था

- (क) पैँतीस वर्ष उमेर पूरा नभएको,
- (ख) बहुलाएको वा मानसिक सन्तुलन ठीक नभएको,
- (ग) ऋण तिर्न नसकी साहूको दामासाहीमा परेको,
- (घ) बैंक वा वित्तीय संस्थासंगको कुनै कारोबारमा कालोसूचीमा परी सो सूचीबाट फुकुवा भएको मितिले कम्तीमा तीन वर्ष पूरा नभएको,
- (ङ) बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको कुनै बजार सहभागी संस्थाको सञ्चालक वा त्यस्ता संस्थामा कार्यरत कर्मचारी वा त्यस्ता संस्थाको बहालवाला लेखा परीक्षक वा सल्लाहकार,
- (च) धितोपत्र व्यवसायीको रूपमा कार्य गर्न धितोपत्र बजारको सदस्यता प्राप्त गरेको,
- (छ) वस्तु विनिमय बजारको विनियमावली बमोजिम सञ्चालक हुनको लागि लिनुपर्ने न्यूनतम सेयर नलिएको,
- (ज) नेपाल धितोपत्र बोर्डको विशिष्ट श्रेणीको कर्मचारीको पदमा बहाल रही सेवाबाट हटेको वा अवकाश प्राप्त गरेको व्यक्ति भएमा सेवाबाट हटेको वा अवकाश प्राप्त गरेको मितिले कम्तीमा एक वर्ष पूरा नभएको,
- (झ) प्रचलित कानून बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भई त्यस्तो कर चुक्ता नगरेको,
- (ण) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा अदालतबाट सजाय पाई त्यस्तो सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको,
- (त) भ्रष्टाचार वा ठगीको कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएको,

- (थ) नेपाल धितोपत्र बोर्डको निर्देशन पालना नगरेको कारणबाट नेपाल धितोपत्र बोर्डले कारवाही गरेको ५ वर्ष नपुगेको,
- (द) कुनै व्यक्ति वा पूर्णकालिन सञ्चालक वा प्रबन्ध साभेदारलाई नियमन निकायले वस्तु बजार वा धितोपत्र बजारमा प्रवेश गर्न तीन वर्षको लागि निषेध जारी गरेकोमा निषेध गरेको मितिबाट तीन वर्षको अवधि व्यतित भैनसकेको,
- (ध) व्यक्ति वित्तीय रूपमा सवल नरहेमा,
- (न) अर्को वस्तु विनिमय बजारको सेयरधनी रहेको,
- (प) प्रचलित कानून बमोजिम करार गर्न अयोग्य रहेको,
- (फ) प्रचलित कानून बमोजिम कालो सूचीमा रहेको वा त्यस्तो सूचीबाट हटेको तीन वर्षको अवधि पूरा नभएको,
- (ब) प्राकृतिक व्यक्तिको हकमा भ्रष्टाचार, सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी सम्बन्धी कसूरको अभियोगमा अदालतको अन्तिम फैसलाबाट कसूरदार ठहर भएको,
- (भ) सरकारी रकम तिर्न बाँकी भएको,
- (म) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा सजाय पाएको ।

३. सञ्चालकको पदमा बहाल नरहने अवस्था

- (क) बुँदा (१) मा लेखिए बमोजिम सञ्चालकको पदमा नियुक्त हुन योग्य नभएमा र बुँदा (२) मा लेखिए बमोजिम सञ्चालकको पदमा नियुक्त हुन अयोग्य भएमा,
- (ख) साधारण सभाले सञ्चालकको पदबाट हटाउने प्रस्ताव पारित गरेमा,
- (ग) सञ्चालकले आफ्नो पदबाट दिएको राजिनामा स्वीकृत भएमा,
- (घ) वस्तु विनिमय बजारको काम कारवाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा अदालतबाट प्रमाणित भएमा,
- (ङ) प्रचलित कानून र बोर्डको निर्देशन बमोजिम सञ्चालकले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै काम गरेमा ।

४. सञ्चालकलाई व्यवस्थापनबाट हटाएको वा निलम्बन गरेको अवस्था

बोर्डको निर्देशन पालन नगरेको कारणबाट बोर्डले कारवाही गरेको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको व्यक्ति सञ्चालक हुन सक्ने छैन ।

५. अपराध गरेको वा कानून तोडेको अवस्था

नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाई त्यस्तो सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको व्यक्ति सञ्चालक हुन सक्ने छैन । बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरेका र वस्तु विनिमय बजारबाट सदस्यता प्राप्त गरेका अन्य बजार सहभागी संस्थाका सञ्चालक, कर्मचारी, बहालवाला लेखा परीक्षक, सल्लाहकार रहेको व्यक्ति वस्तु विनिमय बजारको सञ्चालक हुन पाउने छैन ।

६. दोषीहरु उपर आवश्यक प्रशासनिक तथा अन्य आदेश दिएको अवस्था

कालोसूचीमा परी फुकुवा भएको मितिले तीन वर्ष पुरा नभएको, अदालतबाट दोषी ठहर भई सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष पुरा नभएको र प्रचलित कानून बमोजिम सजाय पाएको व्यक्ति सञ्चालक हुन पाउने छैन ।

७. अनुसन्धानको अवस्था

प्रचलित कानून बमोजिम अपराध गरेको भनि अनुसन्धान वा छानविनको क्रममा रहेको र बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको कर्जा दुरुपयोग गरी असुलीको क्रममा अदालतमा मुद्दा चलिरहेको व्यक्ति सञ्चालक हुन पाउने छैन ।

८. दामासाहीमा परेको अवस्था

प्रचलित कानून बमोजिम दामासाहीमा परेको व्यक्ति सञ्चालक हुन पाउने छैन ।

९. प्रतिवद्धता जाहेर गर्नुपर्ने

वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनको लागि कम्पनीले बोर्ड समक्ष निवेदन पेश गर्दा कम्पनीको सञ्चालक समितिले देहायका विषयहरुमा प्रतिवद्धता जाहेर गरेको कागजात पनि निवेदनको साथ पेश गर्नु पर्नेछः-

- (क) बोर्डले समय समयामा तोकिएका बमोजिमको न्यूनतम चुक्ता पुँजी कायम राख्ने व्यहोरा,
- (ख) कारोवार सञ्चालन गर्न आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी सेवा तथा सुविधा प्रदान गर्न सक्ने पर्याप्त आधार रहेको व्यहोरा, र
- (ग) वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न बोर्डले तोकेका शर्तहरु पालना गर्न मन्जुरी ।

अनुसूची-६

(दफा १४ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

प्रमुख कार्यकारी अधिकृत/प्रबन्ध सञ्चालकको लागि फिट एण्ड प्रोपर मापनका आधारहरू

वस्तु विनिमय बजारको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत वा एकाउन्त प्रतिशत संस्थापक सेयर लिने रणनीतिक साभेदार संस्थाको तर्फबाट प्रबन्ध सञ्चालकको पदमा नियुक्ति हुने व्यक्ति देहाय बमोजिमको योग्यता पुरा भएको हुनु पर्नेछ:-

१. शैक्षिक योग्यता

अर्थशास्त्र, वित्त, लेखा, व्यवस्थापन वा कानून विषयमा मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको कार्यानुभव भएको तथा नियमावलीको नियम २० बमोजिम अयोग्यता नरहेको व्यक्तिलाई नियुक्त गर्नु पर्नेछ ।

२. व्यवस्थापन दक्षता र क्षमता

- (क) कार्यकारी प्रमुखको पदमा नियुक्ति हुने व्यक्ति वस्तु विनिमय बजार तथा धितोपत्र बजार सम्बन्धी प्रचलित कानून र अन्य प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अयोग्य नभएको ।
- (ख) वस्तु विनिमय बजार कारोवारको लागि आवश्यक पर्ने व्यवसायिक अनुभव, संस्थाप्रति पूर्ण उत्तरदायी, सक्षम र योग्य ठानिएको ।
- (ग) संस्थाको क्रियाकलाप सम्बन्धी प्रचलित कानून तथा बोर्डको निर्देशन बारे पर्याप्त जानकारी भएको ।
- (घ) संस्थाको आन्तरिक नीति नियमहरू, आन्तरिक नियन्त्रण, बजारको अवस्था, आन्तरिक तथा बाह्य वातावरण वारे पर्याप्त जानकारी हासिल गरेको ।
- (ङ) सञ्चालक समिति तथा कर्मचारीहरूको बीचमा रहेर मध्यस्थताको कार्य गर्न सक्ने क्षमता तथा दक्षता हासिल गरेको ।
- (च) संस्थालाई नेतृत्व प्रदान गर्न सक्ने, कर्मचारीहरूलाई उत्प्रेरणाको माध्यमबाट अभिप्रेरित गरी सामूहिक भावनाको आधारमा संस्थागत लक्षहरू हासिल गर्न सक्ने भनि सञ्चालक समितिबाट योग्य ठहर गरिएको ।

३. अपराध गरेको वा कानून तोडेको अवस्था

- (क) आफ्नो पूर्व कारोवारमा बोर्डबाट निलम्बनमा नपरेको वा बोर्डबाट भएको अनुसंधानमा शंकास्पद कारोवारमा संलग्न भनी किटान नगरिएको वा त्यस्तो निलम्बनबाट फुकुवा भएको दश वर्ष पुगेको वा त्यस्तो संकास्पद कारोवारको संलग्नताबाट सफाई पाएको ।
- (ख) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाई त्यस्तो सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच वर्ष नपुगेको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन सक्ने छैन ।

४. वर्तमान पदीय अवस्था

बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरेका वस्तु विनिमय बजारका अन्य बजार सहभागी तथा वस्तु विनिमय बजारबाट सदस्यता प्राप्त गरेका अन्य संस्थामा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कर्मचारी, बहालवाला लेखा परीक्षक, सल्लाहकार रहेको वस्तु विनिमय बजारको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउने छैन ।

५. अनुसन्धानको अवस्था

प्रचलित कानून बमोजिम अपराध गरेको भनि अनुसन्धान वा छानविनको क्रममा रहेको र अदालतमा मुद्दा चलिरहेको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउने छैन ।

६. दोषीहरु उपर आवश्यक प्रशासनिक तथा अन्य आदेश दिएको अवस्था

कालोसूचीमा परी फुकुवा भएको मितिले कम्तीमा तीन वर्ष पूरा नभएको र प्रचलित कानून बमोजिम सजाय पाएको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउने छैन ।

७. दामासाहीमा परेको अवस्था

प्रचलित कानून बमोजिम दामासाहीमा परेको पाँच वर्ष पूरा नभएको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउने छैन ।

८. राजनैतिक पद धारण गरेको अवस्था

व्यवस्थापिकाको सांसद पदमा बाहाल रहेको, राजनीतिक दलको सदस्य रहेको तथा स्थानीय निकायमा निर्वाचित वा मनोनित पदाधिकारीको रूपमा रहेको व्यक्ति प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन पाउने छैन ।

९. वैयक्तिक गुणहरुको अवस्था

वस्तु विनिमय बजारको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको चरित्र, क्रियाकलाप, चालचलन राम्रो हुनुका साथै व्यवसायिक इमान्दारिता हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची-७

(दफा ५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक सूचना

देहायका व्यक्ति/फर्म/कम्पनीबाटनामक वस्तु विनिमय बजार संस्थापना गर्न पूर्व स्वीकृतिका लागि नेपाल धितोपत्र बोर्डमा मितिमा निवेदन प्राप्त हुन आएको छ। सो सम्बन्धमा उल्लिखित वस्तु विनिमय बजारका संस्थापकहरूको वित्तीय अनुशासन र अवस्था, इमान्दारिता र नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट दोषी ठहर भएको सम्बन्धमा कसैको कुनै भनाई वा गुनासो भएमा त्यस्ता व्यक्ति/फर्म/कम्पनीलाई निजहरूको निवेदन वमोजिमको वस्तु विनिमय बजार संस्थापना गर्न अनुमतिपत्र दिन औचित्यपूर्ण नहुने कुनै आधारहरू भए यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र ठोस कारण तथा प्रमाण सहित यस बोर्डमा लिखित रूपमा जानकारी गराउनु हुन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ। प्रस्तावित वस्तु विनिमय बजारका संस्थापकहरू:

क्र.सं.	संस्थापकको नाम र ठेगाना	बाबुको नाम	बाजेको नाम
१.			
२.			
३.			
४.			
५.			
६.			
....			
....			

नेपाल धितोपत्र बोर्ड ।

नोट:

१. “सर्वसाधारणको जानकारीको लागि वस्तु विनिमय बजारको अनुमति प्रदान गर्ने व्यवस्था सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था यस बोर्डको वेब साइट www.sebon.gov.np मा राखिएको छ।”
२. यस बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि., धितोपत्र दलाल व्यवसायी, धितोपत्र व्यापारी, मर्चेन्ट बैंकर, निक्षेप सदस्य, क्रेडिट रेटिङ संस्था तथा सामूहिक लगानी योजनाले यसै सूचनालाई आधार मानी उल्लिखित व्यक्तिहरूको सम्बन्धमा कुनै जानकारी भए पन्ध्र दिनभित्र यस बोर्ड समक्ष अनिवार्यरूपमा जानकारी उपलब्ध गराउनु हुन अनुरोध छ। अन्यथा, यसै सूचनालाई आधार मानी थप कारवाही अगाडि बढाइने ब्यहोरा समेत जानकारी गराइन्छ।